

Kinderen gaan graag op ontdekking en zien daarbij geen gevaar. Omdat ze niet elke minuut in de gaten kunnen worden gehouden, is een veilige omgeving erg belangrijk. Een ongeluk schuilt soms in een klein hoekje, zowel thuis als in de kinderopvang. Daarom zijn permanent toezicht, een veilige inrichting, een veiligheidsbeleid en crisisplan geen overbodige luxe.

| Hoe ziet het landschap van de kinderopvang er eigenlijk uit?

Leen Du Bois, woordvoerster Kind en Gezin: "De erkende sector behelst de erkende kinderdagverblijven, de diensten voor onthaalouders en de initiatieven voor buitenschoolse kinderopvang. Er is ook een zelfstandige sector. Daarin heb je wat we 'gemelde opvang' noemen – zonder controle of attest van toezicht. Er zijn ook zelfstandige onthaalouders, minicrèches en zelfstandige kinderdagverblijven mét attest van toezicht."

Sandra Cooreman, Kwaliteitshelpdesk Kind en Gezin: "De meeste zelfstandige voorzieningen die kinderen opvangen, streven naar een attest van toezicht. Ze willen het allemaal zo goed mogelijk doen. Ook de meeste zelfstandige onthaalouders hebben een attest van toezicht. Dit biedt de ouders toch ook een aantal garanties."

| Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten voor een veilige kinderopvang?

Cooreman: "Behalve permanent toezicht is inzicht hebben in risico's en hoe ze te beheersen het belangrijkste. Er moet voldoende personeel zijn, in functie van het aantal kindjes dat je wil opvangen. Natuurlijk moeten het gebouw en de inrichting aan bepaalde voorwaarden voldoen. De inspectie komt bij de start van een kinderopvang langs en controleert nadien regelmatig of alles nog in orde is. Uiteraard wordt bij de minste klacht van ouders ook gecontroleerd en eventueel ingegrepen."

| Hoe vinden mensen die kinderen opvangen hun weg in de complexe regelgeving rond veiligheid?

Du Bois: "We hebben een document met aanbevelingen gemaakt, omdat we veel vragen kregen over aansprakelijkheid en veiligheid. Dit document zal worden aan-

Veiligheid op kindermaat

gepast telkens als er nieuwe vragen opduiken. Omdat stapels richtlijnen niet echt handig zijn, hebben we de regelgeving samengebracht in *Het Grote Kinderopvangboek*. Daar staat alles in wat iedereen die met kinderopvang bezig is moet weten. Alle onthaalouders en opvangvoorzieningen hebben dit boek gekregen. Ze moeten het niet van buiten leren, maar kunnen het bij de hand houden om iets op te zoeken."

| Zijn die aanbevelingen ook bindend?

Cooreman: "Er is altijd een verschil tussen een aanbeveling en maatregel die Kind en Gezin kan afdwingen. Zo is het voor een voorziening in de kinderopvang wettelijk verplicht de veiligheid en gezondheid van de kindjes te garanderen. De tips die we geven om bijvoorbeeld wiegendood te voorkomen zijn aanbevelingen. Als een opvangvoorziening bewust onze aanbeve-

Du Bois: "Soms worden we als te streng aanzien wanneer we zo'n procedure starten. Maar wanneer er iets ernstigs gebeurt, vraagt men zich af of we wel streng genoeg zijn."

| In documenten over veiligheid in de kinderopvang gaat het altijd over statische en dynamische veiligheid. Wat is het verschil?

Du Bois: "Dynamische veiligheid is hoe je het toezicht organiseert. Statische veiligheid creëer je door een veilige inrichting van het gebouw. Eens je inrichting in orde is, kan je daar vrij gerust in zijn. Al moet je regelmatig een analyse doen van mogelijke mankementen die bijvoorbeeld door slijtage ontstaan."

Cooreman: "Voldoende personeel inzetten is één ding. Maar de manier waarop ze hun werk organiseren op de werkvloer is ook uiterst belangrijk. Het kan bijvoorbeeld

Met een gerust hart naar de kinderopvang

lingen naast zich neerlegt, draagt ze daar zelf de verantwoordelijkheid voor. Onze aanbevelingen zijn tips om aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen."

| Komt het voor dat een voorziening gesloten moet worden omdat ze niet veilig is?

Cooreman: "Dat gebeurt uiterst zelden. Soms wordt wel de procedure opgestart om het attest van toezicht of de erkenning in te trekken. Als de voorziening onmiddellijk bijstuurt en aantoonbaar dat het gevaar geweken is, dan zetten wij deze procedure stop."

niet dat de meerderheid van het personeel binnenzit, terwijl alle kindjes buiten aan het spelen zijn. Het personeel moet ook competent genoeg zijn om risico's in te schatten, te analyseren en te beheersen. Ze moeten gevaarlijke situaties op tijd zien aankomen en weten hoe ze er correct op moeten reageren."

| Is het eigenlijk verplicht een diploma te hebben om kinderen op te vangen? Geeft Kind en Gezin opleiding over veiligheid aan mensen die met kinderopvang willen beginnen?

Cooreman: "Niet alle vormen van kinderop-

vang hebben een opleidingsverplichting. In de zelfstandige sector heb je geen specifiek diploma nodig. Om een minicrèche te starten moet je eenentwintig zijn, een attest van goed gedrag en zeden kunnen voorleggen en een dokterattest waaruit blijkt dat je in goede gezondheid bent. Om in een erkend kinderdagverblijf te werken moet je een geschoolde kinderverzorgster zijn. Geschoolde kinderverzorgsters staan tijdens hun opleiding wel stil bij veiligheid. Maar iedereen die kinderen opvangt,

wordt ook voortdurend door acties van Kind en Gezin gesensibiliseerd. We ervaren wel dat er hier en daar nog verbetering mogelijk is.”

Du Bois: “Kinderopvang is een vak. Welbevinden van de kindjes en betrokkenheid bij wat ze doen, is belangrijk. Veiligheid mag daarbij niet uit het oog verloren worden. Kinderopvang moet ook hygiënisch gebeuren en het personeel moet pedagogische kwaliteiten hebben. Tijdens de opvang zijn kinderen creatief

bezig. Kind en Gezin heeft er begrip voor dat het niet altijd makkelijk is om creativiteit en veiligheid met elkaar in overeenstemming te brengen. Het is steeds opnieuw zoeken naar een evenwicht.”

| Het is belangrijk dat ouders vertrouwen hebben in de persoon die hun kindjes verzorgt. Hoe kunnen ze zeker weten dat die begeleider hun vertrouwen waard is?

Du Bois: “We raden ouders altijd aan ter

plekke te gaan en met de onthaalouder of begeleiders te praten. Het is belangrijk dat ze op dezelfde golflengte zitten. De ene opvangvoorziening legt de nadruk op zelfstandig leren eten en de dagelijkse gang van zaken. Een andere voorziening legt dan weer nadruk op creativiteit. Daar moet je als ouder over praten. Als je kind veel slaapt, zoek je best een rustig dagverblijf. Als je zelf veel belang aan structuur en regelmaat hecht, zoek dan een onthaalouder die dat ook belangrijk vindt. Kortom, zoek een opvang die bij je kindje en bij jouw manier van opvoeden past.”

| Wat als ouders iets opmerken dat niet in orde is?

Cooreman: “We proberen ouders weerbaar te maken. We laten hen weten dat er inspectie langskomt, maar dat zij als ouders elke dag zien wat er gebeurt en veel sneller kunnen signaleren als het misloopt met de kwaliteit of de veiligheid. We raden hen aan het probleem met de voorziening te bespreken en het, indien nodig, ook aan onze klachtendienst te signaleren. Het is niet zo dat we onze verantwoordelijkheden willen afschuiven op de ouders. Sommige ouders zijn echter terughoudend om problemen te signaleren. Ze zijn bijvoorbeeld bang dat de enige kinderopvang in hun buurt gesloten zal worden of dat hun kindje er de gevolgen van zal dragen. We laten hen weten dat iets signaleren er lang niet altijd toe leidt dat een voorziening gesloten wordt.”

| Zijn er zaken waar ouders onvoldoende bij stilstaan of onvoldoende rekening mee houden?

Cooreman: “Ouders denken misschien snel met mijn kind gebeurt er niets ergs. Dat is verkeerd. We kunnen niet genoeg benadrukken hoe belangrijk alertheid en voortdurend toezicht zijn. Het gaat om een basishouding, zowel thuis als in de kinderopvang.”

| Wat als er toch iets ernstig misloopt?

Du Bois: “Als er onverwacht iets ergs gebeurt, ontstaat er paniek. Voor zulke gevallen moet de opvangvoorziening een crisisscenario klaar hebben, een soort stappenplan. Als er iets met een kindje gebeurt en het moet naar de dokter of de dienst spoedgevallen, zorg dan dat je iemand hebt die zich daarmee kan bezighouden of iemand die even op de andere kindjes kan letten. Het is niet omdat een noodsituatie uitzonderlijk is dat een plan overbodig is. Dat plan moet je altijd bij de

hand hebben, best ergens dichtbij de telefoon. We bevelen ook aan dat iedereen die kinderen opvangt een basisopleiding reanimatie volgt en die opleiding regelmatig herhaalt.”

| Via de website van Kind en Gezin kunnen onveilige kinderartikelen gemeld worden. Wat gebeurt er met zo'n melding?

Du Bois: “Die meldingen worden bekeken door een stafmedewerker van het team

e-mail kreeg: 21% ging over veiligheid en gevaar, 20% over gezondheid en ziekte, 17% over gebouw en inrichting, 14% over hygiëne. Sommige van onze tips gaan tegen de publieke opinie in. Zo beschouwen wij huisdieren altijd als een potentieel gevaar en raden wij hun aanwezigheid in de opvang af: ze kunnen bijten, krabben en allergieën veroorzaken. Toch zijn er ouders die absoluut een onthaalouder met een hond willen, omdat ze thuis ook een

“We kunnen niet genoeg benadrukken hoe belangrijk alertheid en voortdurend toezicht zijn, zowel thuis als in de kinderopvang.”

Gezondheidsbevordering, afdeling Preventie. Als het niet om een oneigenlijk gebruik gaat van een artikel (zoals het gebruiken van een draagbare autostoel als relax), worden de gegevens anoniem aan de Europese en federale instanties doorgegeven. Als het merk of de distributeur van het artikel bekend is, wordt er nagekeken of het artikel een Europese goedkeuring heeft en aan de geldende veiligheidsnorm voldoet. Er wordt onderzocht of er een eenmalige fout gebeurde bij productie of transport, of dat er een aanpassing aan het ontwerp nodig is. In het ergste geval kan het artikel helemaal uit de handel genomen worden.”

| Wat doet de Kwaliteitshelpdesk van Kind en Gezin?

Cooreman: “De Kwaliteitshelpdesk is telefonisch en per e-mail bereikbaar voor alle vragen in verband met kwaliteit van kinderopvang. Wij lanceren ook sensibiliseringsacties, organiseren studiedagen, informeren starters, geven input voor de website en *Het Grote Kinderopvangboek*. We worden gebeld met de gekste vragen: mogen de kindjes in de opvang met lege wc-rolletjes spelen? Mag een begeleider met een diepe décolleté komen werken? Daaruit blijkt dat mensen ons ervan verdenken de vreemdste regels op te stellen. Natuurlijk krijgen we ook gewonere vragen, zoals hoe een kinderdagverblijf veilig afgesloten kan worden van de straat. We hebben een analyse gemaakt van de vragen die de kwaliteitshelpdesk in 2006 per

hond hebben en dat een meerwaarde vinden. Sommige ouders leren hun baby aan om op de buik te slapen, omdat hun kindje dan rustiger zou zijn. Terwijl een baby steeds op de rug moet slapen om wiegendood te voorkomen. We vinden onze aanbevelingen niet uit om ouders het leven moeilijk te maken. We streven alleen een zo veilig mogelijke leefomgeving voor kinderen na, zowel thuis als in de kinderopvang.”

tekst | **Liesbeth Van Braeckel**

Kwaliteitshelpdesk voor ouders en voorzieningen: 02-533 12 14 of kwaliteitshelpdesk.ko@kindengezin.be
Een onveilig kinderartikel melden kan via een link op www.kindengezin.be